

A 19. ETO szeminárium és a Zentralstelle für Maschinelle Dokumentation

Az Ausschuss für Klassifikation im Deutscher Normenausschuss által 1972.juniában, Frankfurtban rendezett 19.ETO szeminárium résztvevői az NSZK ipari és tudományos intézeteinek dokumentalistái és könyvtárosai voltak. Alkalmi vendégként néhány angol is megjelent, de ők nem szerepeltek a résztvevők listáján. A szemináriumnak helyet biztosító Zentralstelle für maschinelle Dokumentation munkatársai jelentős számban vettek részt az előadásokon.

A szemináriumot vezető dr.Karl FILL előljáróban tájékozódott a megjelentek ETO-készségéről, majd - kölcsönképpen - a résztvevők rendelkezésére bocsátotta az ETO középkiadást, hogy a megbeszélések során a táblázat anyagára támaszkodhassanak.

A rendezvény eredeti funkciója: ETO szakemberek részére tartott előadások és gyakorlatok a dokumentációs osztályozás egyöntetűségének biztosítására. A szeminárium-keret azonban alkalmat nyújtott színvonalas szakmai megbeszélésekre és vitákra is, jelentősen kibővítve az eredeti témakört.

Már az első délután - bár inkább védőbeszédének kiprovokálását célzó szónoki kérdésként - felvetődött az ETO időszerűségének kérdése, ami élénk vitát váltott ki.

Az ETO fejlesztésével kapcsolatban szóba került az új nemzetközi osztályozórendszer kérdése. FILL dr. szerint bizottság alakult ugyan ennek kidolgozására, de a konkrét javaslatig még nem jutottak el.

Folyamatban van a 3-as főosztály /társadalomtudomány, gazdaságtudomány/ átdolgozása. FILL dr. megemlítette, hogy még a politikai fogalmakat tartalmazó 32-es osztályt is sikerült teljes egyetértésben kidolgozni. Általában nagyra értékelte a szocialista országok ETO-kérdésekben tanúsított együttműködési készségét.

Az ETO ellenzői különösen kifogásolták a táblázatban keresztülvitt változtatásokat. Szerintük ezek a katalóguskartonok állandó átírását teszik szükségessé, ez pedig olyan folyamatosan végzendő feladat, amelyre kevés intézménynek van kapacitása. A szembenállás kevésbé hangoztatott, de érthető oka az a tény, hogy sok szakember tájékozatlan a megváltozott ETO-számok terén. Idő szűkében nem nézi át módszeresen a táblázat kiegészítését, nem készít mutatókat, így nincs módja a megváltoztatott jelzeteket megfelelően alkalmazni. Mivel nem ismeri az új ETO-jelzeteket, fokozott mértékben hiányolja az új fogalmak még valóban hiányzó jelölési lehetőségeit.

A résztvevők nemcsak a szeminárium keretében, hanem a szünetekben is - néha meglepően heves - szakmai vitákba bonyolódtak, ezek azonban mindig szigorúan szakmai jellegűek maradtak. A viták hevesége egyben a szakmai érdeklődés fokmérőjének bizonyult.

Megbeszélésre került az információs szakember-ellátottság is; a vélemények így összegeezhetők:

Szűkebb profilu intézmény szakkönyvtáros-dokumentalistájaként jól megfelel a képzett könyvtáros-dokumentalista, aki egy szűkebb szakterület szakmai részét hosszabb-rövidebb idő alatt kielégítő mértékben megismerheti.

Általánosabb profilu műszaki-tudományos intézmény dokumentációs feladatainak ellátását kívánatos szélesebb ismeretkörű és gyakorlatu szakemberre /mérnök, fizikus, vegyész, matematikus, közgazdász stb./ bízni, aki a konkrétan szükséges könyvtáros-dokumentációs ismereteket rövid idő alatt elsajátítja. Új igény a ma/holnap dokumentalistájával szemben: a programozásra alkalmas osztályozástechnológia érdekében általános számítógéptechnikai ismeretekkel kell rendelkeznie.

A vázolt szakember-specifikációkkal kapcsolatban kell megemlíteni, hogy a jelenvoltak nagy részének nálunk "referenzs-könyvtáros"-ként ismert feladatköre van intézményénél.

A szemináriumot vendégül látó intézmény, a Zentralstelle für maschinelle Dokumentation, része a Minerva Gesellschaft für die Forschung m.b.H. /München/-nek, amely a Max Planck Gesellschaft egyik fiókintézménye. Anyagi bázisát a szövetségi, illetve tartományi költségvetések biztosítják.

Főbb funkciói:

- gépesített dokumentációs rendszerek fejlesztése;
- információs és dokumentációs alapkutatások;
- közreműködés gépesített rendszerek bevezetésére más dokumentációs és információs intézményeknél;
- gyakorlati lehetőségek biztosítása a gépesített dokumentáció és információ területén;
- információs szakemberek továbbképzése, különös tekintettel az indexelésre és visszakeresésre.

A számítógépes rendszerek fejlesztésénél a felmerülő alábbi problémákat kellett megoldani:

- betartandó előírások a számítógépnek megfelelő input-formátumokra;
- nagy jelkészletek kezelésével kapcsolatos problémák /eddig az adatrögzítés lyukszalaggal történt/;

- nem-numerikus adatok tetszés szerinti rendezésének fejlesztése;
- permutált ETO-indexek és gépi információvisszakeresés bevezetése ETO-rendszerekben;
- automatikus vezérszavas módszerek fejlesztése nem-releváns szójegyzékek alkalmazásával;

Az Intézetnél néhány jelentősebb feladatot már számítógép segítségével végeznek:

- az 1966 óta számítógéppel előállított és szedett Deutsche Bibliographie különböző indexeivel, évi több mint 50 000 cimleírást dolgoz fel.
- 1968 óta dolgozzák fel számítógéppel a Délafrikai Nemzeti Bibliográfiát. Itt eleinte komoly nehézséget jelentett a társulati szerzőkből adódó sok-betűhelyes rendsző.
- Az ETO-rendszerben is feldolgozott Documentatio Geographica kitűnő példája az ETO gépesíthetőségének. Ezzel kapcsolatban az Intézetnél újra megerősítették azt a szakmai körökben már elfogadott megállapítást, mely szerint az ETO-zott információs anyag gépi feldolgozásának, illetve keresésének nincs akadály.
- Itt kell megemlíteni az ETO középkiadás betűrendes tárgymutatóját, melynek gépi feldolgozása tette gyorsan megközelíthetővé a teljes kiadás 25%-át tartalmazó táblázat anyagát.
- 1969 elején került kiadásra a Food Science and Technology Abstracts. A teljes feldolgozást, a gépi előállítást is beleértve, az Intézet produkálta.

A fenti tevékenység és publikációk során gyakran oldanak meg feladatokat, melyek a tezausz készítés menetében hasonló formában jelentkeznek.

A tezausz nyersanyagot a megadott szempontok szerint rendezik, és a végtermék a kivánt - a közeljövőben már fényszedőgépen előállított - tezausz.

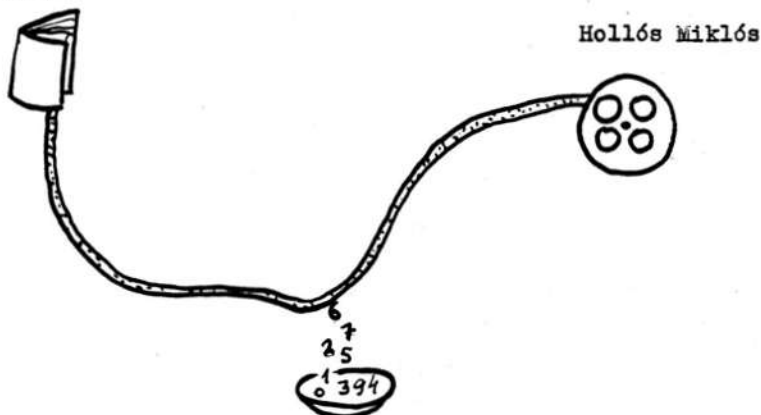
Az Intézet hasonló jellegű munkákat csak a fejlesztés címén és keretében vállalhat, kinosan ügyelve arra, hogy az adófizető információfeldolgozó vállalatoknak konkurrenciát ne jelentsen.

Gépi keresést - kísérletképpen - végeztek. Az eredmény minőségében /releváns anyag/ megegyezik a hagyományos uton kapott eredménnyel. fejlesztési munkáról lévén szó, gazdaságilag nem szabad értékelni.

Káderproblémákról szólva az intézet egyik vezető munkatársának közlése szerint az eddigiek során a legkülönbözőbb szintű és képzettségű dolgozókat alkalmazták, akik tanfolyamokon és konkrét munkahelyükön ismerik és tanulják meg feladataik helyes elvégzését. A gépek

kezelését végzők gárdája eredetileg a legkülönbözőbb iparágakból került ki: programozók között pl. teológus és filológus végzettségű egyaránt előfordul. A legnagyobb problémájuk, hogy az ipar és a nagyvállalatok a legjobb munkaerőket elviszik.

A Zentralstelle működése egyébként számos kiadásából megismerhető, a 19. szeminárium azonban jó alkalom volt arra, hogy közelebről megnézhessük sokrétű munkáját, melyből itt csak egy kis izelítőt kívántunk adni.

A ZIID kiállítása

A Zentralinstitut für Information und Dokumentation /ZIID/ Budapestben, augusztus 21-én nyílt kiállítása a Német Demokratikus Köztársaságban folyó tudományos és műszaki tájékoztatási tevékenységet, az intézet jelenlegi és távlati feladatait mutatja be a magyar szakembereknek és az érdeklődőknek. Az intézet munkája, terve szerves része az NDK népgazdasági tervének, jelentős szerepet tölt be a Német Szocialista Egységpárt VIII. Kongresszusa határozatainak és a je-

lenlegi ötéves terv feladatainak végrehajtásában. A kiállítás betekintést nyújt az NDK tudományos és műszaki információs rendszerének szervezési módszereibe, a különböző szinten jelentkező információs igények kielégítésére irányuló tevékenységébe és lehetőséget ad a ZIID-nél az információ feldolgozására alkalmazott eszközök és módszerek, a kivitelezési technika megismerésére.

A kiállítás bővebb ismertetésére következő számunkban térünk ki.